

Arrest betreffende spuutschade

Ab Kuypers

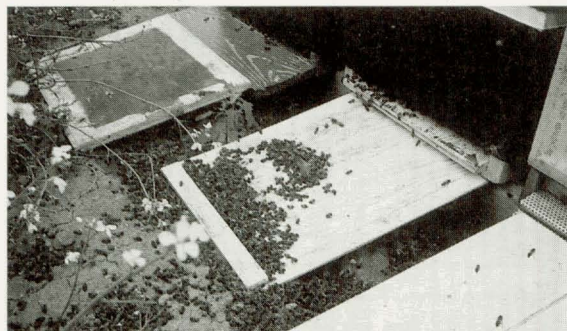
Eind vorig jaar is door de arrondissements recht-bank in Alkmaar een voor imkers belangrijke uitspraak gedaan betreffende spuutschade aan bijenvolken. Ik spreek hierover met de 'door-douwer', die het hier op heeft aan laten komen. Op tafel een enkele centimeters dik dossier. Tegenover mij een zelfverzekerde Gerard Meijerink. Nuchter, zonder valse emoties vertelt hij mij zijn verhaal. Ruim twee jaar heeft de zaak zich voortgesleept. Eindelijk is er nu dan een rechterlijke uitspraak; schadevergoeding na verlies aan bijen(volken) door spuutschade zal door imkers eenvoudiger verhaald kunnen worden dan tot nu toe het geval was.

172

De spuutschade

Het moet een ziekmakende ervaring zijn geweest toen Gerard Meijerink en Leo Hakvoort op 31 juli 1996, 's ochtends om een uurtje of half 10 bij hun bijenvolken kwamen. De constatering dat 60 bijenvolken vreemd gedrag vertoonden, dode bijen bij de kasten en op de weg daar naartoe lagen, dit kon niet anders betekenen dan dat er sprake was van spuit-schade. 'De uiteindelijke schade was dat alle zestig volken, hele grote Buckfastvolken, van vijf imkers helemaal dood waren,' aldus Gerard Meijerink. 'Toen ik die ochtend bij de bijenvolken kwam, werd ik door agressieve bijen begroet; voor de kasten al veel dode bijen met uitgestoken tong en gestrekte vleugels. Er werd ook broed getrokken, latere inspectie leerde, dat er dood broed in de volken aanwezig was. Wat hier aan de hand was, leek wel duidelijk.'

De vijf 'Buckland' imkers, als licentiehouders van de Buckfast Belangen Verenigd (BBV) voor dit bijenras ook voor anderen telend, hebben verspreid over Friesland Noord-Nederland vier standen. Samen stonden zij ten tijde van de toedracht verspreid over

Dode bijen op de bodemplank

enkele percelen bij bloeiende radijs en bloemkool. In dienst voor een zaadteler, is deze dracht jaarlijks een vast onderdeel in hun werkwijze.

Ervaring

De vijf Bucklanders wonen verspreid, behoorlijk bij elkaar uit de buurt. Omdat Gerard in de buurt van de betreffende dracht woont, houdt hij de zaken aldaar in de gaten. Samen met Leo Hakvoort heeft hij de uiteindelijke omvang van de ramp van 31 juli 1996 ontdekt.

'Ik heb toen geconstateerd dat hier sprake was van spuutschade. Uit mijn ervaring, opgedaan bij de politie, ben ik wel een beetje thuis in de bestrijdings-middelen. Aan de hand van de geur die nog altijd rond het bespoten veld hing wist ik dat hier parathion in het spel was. Gedurende mijn inspectie zag ik bijen dood neervallen. De bijen waren ook duidelijk in paniek. Het had geen zin meer om de bijenvolken nog te verplaatsen; er hing als het ware nog steeds een wolk gif boven het perceel. Door mijn verblijf aldaar was die stank zelfs in mijn kleren getrokken. Ik heb toen meteen de andere imkers gewaarschuwd. Er was, zoals later bleek, gespoten op een nabij gelegen perceel graan om een luizendruk te bestrijden.'

De toedracht

Gerard over de toedracht van de bespuiting en de gevolgen: 'Op de avond van 30 juli 1996, dit was de avond dat de boer zijn bestrijdingsmiddel had gebruikt, was het vochtig weer. Eigenlijk geen geschikte avond om je gewas met een bestrijdingsmiddel te spuiten. Het werkt het beste bij droog weer. In de nacht na de bespuiting tot in de vroege ochtend ging het motregen. Hierdoor kon dit bestrijdingsmiddel niet op het gewas verdrogen. Vanaf ongeveer halftien op de bewuste ochtend begon het dompig warm te worden, tevens kwam de zon door. Vanaf dat moment is volgens mij de vergiftiging van de bijen begonnen, er ontstond als het ware een gifwolk. De plek waar dit drama zich afspeelde lag bezaaid met dode en krabbelende bijen, tevens vonden we verschillende andere dode insecten soorten. Alsook een paar dode mollen.'

De verklaring

Het vinden van de 'dader' was geen moeilijke zaak. Immers, de bijenvolken stonden op zijn bedrijf alsmede nabuur bedrijven, op een maximale afstand van 1400 meter van het bespoten perceel met graan. Een

bedrijf overigens waar wij al jaren goed mee samenwerken. Dit feit heeft wellicht meegewerkt aan een reactie bij Gerard die mild overkomt. De 'verdachte' landbouwer verklaarde aan Gerard: 'Ik heb het graan om acht uur op de avond van 30 juli bespoten. Ik wist niet wat de gevolgen konden zijn van dit middel. Ik had er nog iets van staan en moest de luis spuiten.' Gerard: 'Je kunt zeggen dat het naïef was om dit middel te gebruiken, bovendien waren de omstandigheden helemaal niet van dien aard, dat bespuiten had gekund. De betreffende landbouwer, maar ook zijn vrouw waren oprecht ontdaan door dit voorval.'

Een zaak van schadeloosstelling

In eerste instantie heeft men het zaadteeltbedrijf, door wie de zestig bijenvolken waren ingehuurd, als bemiddelaar laten optreden. 'Ook zij waren partij in deze,' vervolgt Gerard zijn verhaal. 'Ze konden immers niet meer laten bestuiven. Zij hadden een financieel belang en wilden allereerst de AID (Algemene Inspectie Dienst) inschakelen. Behalve een verzekeringsbelang zou het hierdoor bovenal een economisch belang worden. Dat zou inhouden dat de boer zwaar gedupeerd zou worden en kon dan een forse boete tegemoet zien. En dat wilden we eigenlijk niet. Schadeloosstelling via zijn verzekering was ons voldoende. Bedenk, dat wij al jaren samenwerkten en ook in de toekomst met elkaar verder wilden.' Wat betreft de uiteindelijke schade kwam men uit op een bedrag van f 742 per kast, totale schade f 44.507. Hierin is meegerekend het mislopen van de oogst van zeeaster- en heidehoning. Deze twee drachten vormen na bestuiving voor het zaadteeltbedrijf het vaste patroon in het imkeren van de vijf getroffen imkers.

Bemiddeling

'Een schade-expert van de verzekeringsmaatschappij waarbij de betreffende landbouwer was verzekerd is de zaak komen bekijken. Dat was op 1 augustus, een dag nadat wij de bijensterfte hadden geconstateerd.

Dode bijen voor de kasten

Toen werd afgesproken, dat door een onafhankelijke schade expert voor de verzekeringsmaatschappij een rapport zou worden opgesteld. De inmiddels dode volken stonden nog altijd op het bedrijf, de ramp was dus nog fysiek aanwezig. Deze expert heeft zich laten vergezellen door drie imkers, waarvan er eentje door mijzelf was ingebracht. Zo kon een onafhankelijk rapport worden opgesteld. In dat schaderapport stond een voor ons zeer belangrijke opmerking. 'Door de verzekerde, lees verdachte, was ondoordacht gehandeld.' Dit is een van de elementen die de 'onrechtmatige daad' maakt tot wat hij is. Van dit rapport had ik een kopie gekregen. Een week later werd mij verzocht deze te retourneren. Ik ben daar niet op in gegaan. Tijdens de terechtzitting bleek dat die belangrijke zin uit het originele rapport was verdwenen. Je begrijpt, toen kwam de onpartijdigheid van deze schade expert in het geding.'

173

Twee zaken

De zaak van Buckland kende wat de imkers zelf betrof inmiddels vier partijen; het verhaal op schadevergoeding is in tweeën gesplitst. We zijn dan inmiddels een flink aantal maanden verder in de tijd. De ene weg is uiteindelijk uitgelopen op een schikking. Voor de andere drie partijen zou later een rechtszaak nodig blijken. Gerard Meijerink: 'In eerste aanleg heb ik geprobeerd met de verzekeringsmaatschappij een schikking te treffen. Zij waren daarvoor niet te porren. Een jurist van de verzekering van Leo Hakvoort kreeg dit wel voor elkaar. Hieruit ontstond met de verzekeraar van de landbouwer een schikking 'tegen finale kwijting'¹, hetgeen er op neer kwam dat wij 50% van de geleden schade kregen vergoed. Gezien de hoogte van onze schade konden wij hiermee akkoord gaan. Deze jurist ging alleen voor Leo en mij aan de slag en niet voor de andere partijen. Daarom heb ik dat later weer opgepakt. Deze schades waren echter veel hoger en de verzekeringsmaatschappij, blij dat zij van mij af leken te zijn, ging weer dwars liggen. Om de kosten te drukken is toen één partij, de heer Ebbink, gaan procederen. De anderen hebben de zaak eerst afgewacht. Toen in de zaak Ebbink een gunstig vonnis is gewezen, konden de andere twee, de heren Veldhoen en Heuwkemeijer, hun recht halen op dat vonnis.'

Rechtsgang

Gerard over het voorstel om ook voor de andere imkers een 50% vergoeding te bewerkstelligen: 'Dit werd door de verzekeraar niet geaccepteerd. Zij wilden een even hoog bedrag als aan ons uitbetalen. Dat was niet fair, hun schade was aanzienlijk hoger

dan bij ons tweeën. Deze drie partijen gaan hiermee dan ook niet akkoord. Dan begint de verzekeringsmaatschappij de zaak te vertragen, bovendien is wel duidelijk dat ze van mij af willen.' Het moment is aangebroken om een rechtszaak te beginnen.

'We hebben besloten dit in eerste instantie voor één partij te doen en de andere betrokkenen te laten afwachten op de afloop hiervan. Via de arrondissements rechter in Alkmaar is toen een dagvaarding opgesteld. Het heeft tot 10 september 1997, een jaar na het voorval dus, geduurd tot er eindelijk een antwoord kwam van de tegenpartij. Een maand later, 17 oktober, kwam het antwoord van de benadeelde partij, de imkers dus, de zogenaamde 'conclusie van repliek'. De tegenargumenten van de tegen partij zouden op hun beurt weer tot begin december op zich laten wachten. Een nieuwe ronde van traineren was aangebroken. Het zou uiteindelijk tot 17 september 1998 duren tot er in Alkmaar een vonnis werd gewezen; rechtszaken in het civiele recht duren zeer lang. Vanaf het moment van de opgetreden spuit-schade is er onderhand ruim twee jaar verstreken.'

Uitspraak aan de hand eigen rapport

De boven beschreven rechtszaak is aangespannen via een eigen procureur, die dankbaar gebruik heeft gemaakt van de rapporten en het dossier van Gerard Meijerink. Gerard heeft met zijn ervaring, opgedaan in een vroegere functie bij de politie en met zijn inmiddels door studie verkregen rechtskennis op juiste wijze een verslag kunnen opstellen van het voorval. 'Dit rapport van bevindingen², daar was geen speld tussen te krijgen,' aldus Gerard.

'De uitspraak van 17 september 1998 was, dat er per direct de geleden schade moest worden vergoed. Een eventueel hoger beroep, waarvan het overigens niet is gekomen, zou pas kunnen worden ingediend, na de uitbetaling daarvan. De verzekeraar was al met al dus heel wat duurder uit, dan wanneer hij op mijn eerdere voorstel om tot een schikking te komen was ingegaan. Men was echter wel zo slim om nu aan de andere twee partijen die nog in het geding waren toch maar een schikking van die 50% aan te bieden. Daar gingen zij uiteraard niet mee akkoord. Hun zaak is pas begin van dit jaar afgehandeld; zij kregen uiteindelijk ook een totale vergoeding toegewezen. Al met al heeft dit voorval van een verkeerde bespuiting, naast alle ellende, ruim drie jaar bakkeleien opgeleverd.'

Een arrest

Drie jaar bakkeleien, Gerard Meijerink zei het al. En dat voor een zaak, die natuurlijk veel sneller had

kunnen worden afgehandeld. Toch is de inspanning van Gerard en de tijd die er in deze zaak is gestoken geen verloren energie. Gerard: 'Voor de imkerij ligt er met deze uitspraak door de arrondissements rechter van Alkmaar nu een belangrijk arrest voor eventuele latere zaken. Het verhalen van de geleden schade na een verkeerde bespuiting van gewassen zal nu eenvoudiger kunnen worden gerealiseerd. Nu ben ik nog bezig uit te zoeken hoe precies juridische de verantwoordelijkheid ligt wanneer je volken verhuurt en deze in de vernieling gaan. Ik ben daar nu nog niet helemaal uit.'

Enkele punten, van cruciaal belang, uit het arrest zijn:

- In het arrest het feit dat de tegenpartij is verweten, dat voor de aanvang van de bestrijding de imkers niet zijn gewaarschuwd.
- De luizenplaag veroorzaakte honingdauw waardoor bijen werden aangetrokken.
- Zowel dit, als het gegeven dat parathion gevaar voor bijen oplevert had bij de landbouwer bekend moeten zijn.
- Hoewel de landbouwer geen bespuiting achterwege behoefde te laten, had hij dit wel, hetzij aan het zaadteeltbedrijf, dan wel aan de imkers moeten melden.
- De landbouwer is om deze redenen onzorgvuldig handelen verweten.

AID

'Dat wij dit op eigen houtje hebben gedaan, daarvan heb ik al uitgelegd waarom dat zo is gelopen. Er was wat ons betreft een zeker belang in het spel. Wij imkeren al jaren bij de 'verdachte'. Overigens is de samenwerking met de betreffende landbouwer nog datzelfde jaar alweer voortgezet. Het zaadteeltbedrijf en de boer hadden geen belang bij betrokkenheid van de AID. Toch raad ik niemand aan onze weg te bewandelen. Wie ooit zijn volken verliest door spuit-schade: schakel de AID in. Je voorkomt een hoop narigheid en het krijgt via hen meteen een officiële status. Hun procesverbaal en de monsters die zij nemen hebben juridische waarde.'

Voor meer inlichtingen over deze zaak kunt u contact opnemen met Gerard Meijerink, tel. 0226-395546.

Noten

- 1) Finale kwijting is de term waarbij de benadeelde partij, wanneer er een schikking is overeengekomen zijn verdere rechten opgeeft.
- 2) Een rapport van bevindingen kan door een ieder worden opgemaakt, het is geen authentieke akte, zoals een proces verbaal of een notariële akte.